

सामाजिक सुरक्षा कोष
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, आठौं तह, वरिष्ठ सहायक निर्देशक पदको खुला प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको

परीक्षा योजना(Examination Scheme)

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसारका चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- (क) प्रस्तुतीकरण पूर्णाङ्क :- २०

(ख) अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ३०

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा(Written Examination)पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्याXअङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन	१००	४०	विषयगत छोटो विश्लेषणात्मक उत्तर लामो तर्कपूर्णविश्लेषणात्मक उत्तर	२प्रश्नX १०अङ्क ४ प्रश्नX २०अङ्क	३ घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत छोटो विश्लेषणात्मक उत्तर लामो तर्कपूर्ण विश्लेषणात्मक उत्तर	२प्रश्नX १०अङ्क ४ प्रश्नX २०अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : प्रस्तुतीकरणर अन्तर्वार्ता (Presentation and Interview) पूर्णाङ्क :- ५०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
(क) प्रस्तुतिकरण	२०	समसामयिक विषयमा समूहमा व्यक्तिगत प्रस्तुति (१ जनालाई १० मिनेट)	१ घण्टा
(ख) व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	-

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीयपत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरु सोधिनेछ ।
- प्रत्येकपत्र/विषयकाप्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तर पुस्तिकाहरु हुनेछन् । परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरुको उत्तर सोही खण्डका उत्तर पुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतकापत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीयचरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रमलागू मिति :- २०७६।०२।१६

प्रथमपत्र:- प्रशासन र व्यवस्थापन

Section (A) – 50 Marks

१. सार्वजनिक प्रशासन

- १.१ नेपालमा संवैधानिक विकासको इतिहास
- १.२ नेपालको वर्तमान संविधान
- १.३ राज्य र सरकार
- १.४ नेपालमा संघीयता शासन प्रणालीको अभ्यास
- १.५ सार्वजनिक प्रशासनको परिचय, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र नवीनतम अवधारणा
- १.६ सार्वजनिक प्रशासन सञ्चालनका विधिहरू
 - १.६.१ समन्वय : अर्थ, महत्व र समन्वयका तरिकाहरू
 - १.६.२ अधिकार प्रत्यायोजन र अधिकार निक्षेपण
 - १.६.३ सुपरीवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन
- १.७ नेपालको सार्वजनिक प्रशासनमा नेतृत्वको प्रकार, प्रवृत्ति र यसको भूमिका
- १.८ प्रशासनिक उत्तरदायित्वको परिचय, किसिम र चुनौतीहरू
- १.९ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकनमा प्रशासनको भूमिका
- १.१० सार्वजनिक प्रशासनमा निर्णय लिने प्रक्रिया
- १.११ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, कार्य, विशेषता र भूमिका
- १.१२ सार्वजनिक सेवाप्रवाह
- १.१३ सार्वजनिक सेवा वडापत्र
- १.१४ सार्वजनिक-निजी साभेदारी

२. संगठन

- २.१ संगठनको परिचय तथा संगठन गठनका आधारहरू
- २.२ संगठनका सिद्धान्तहरू
 - २.१.१ आदेशको एकात्मकता
 - २.१.२ नियन्त्रणको सिमा
 - २.१.३ पदशोपान
- २.३ नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा संगठनका सिद्धान्तहरूको प्रयोग
- २.४ संरचना: संगठनात्मक ढाँचा, संगठन निर्माण, संगठन विकास र परिवर्तन
- २.५ संगठनका केही प्रमुखपक्षहरू
 - २.५.१ संगठनात्मक व्यवहार
 - २.५.२ समूह गतिशिलता
 - २.५.३ समूहगत कार्य
 - २.५.४ जनशक्ति योजना
- २.६ संगठनात्मक प्रभावकारीता र प्रभावपार्ने तत्वहरू
- २.७ संगठनात्मक परिवर्तनको स्वरूप, परिवर्तन प्रकृत्याका चरणहरू, परिवर्तनीय अवरोधहरूको पहिचान तथा समाधानका उपायहरू
- २.८ संगठनात्मक वातावरणको मूल्यांकन, वातावरणीय सूक्ष्म परीक्षण र SWOT Analysis
- २.९ नेपालको संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारको संगठन स्वरूप
- २.१० सल्लाहदिने निकाय र निर्णय लिने तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय

Section (B) – 50 Marks

३. व्यवस्थापन

- ३.१ व्यवस्थापनका आधारभूत सिद्धान्तहरू
- ३.२ मानवश्रोत व्यवस्थापन : प्राप्ति, विकास, उपयोग र सम्भार
- ३.३ सार्वजनिक संगठनहरूमा वित्त व्यवस्थापन
- ३.४ व्यवस्थापनको सन्दर्भमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- ३.५ व्यवस्थापकका चुनौतीहरू
- ३.६ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरू
- ३.७ व्यवस्थापनका केही प्रमुखपक्षहरू
 - ३.७.१ कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन
 - ३.७.२ द्वन्द्व व्यवस्थापन
 - ३.७.३ तनाव व्यवस्थापन
 - ३.७.४ समय व्यवस्थापन
 - ३.७.५ प्रकोप व्यवस्थापन
 - ३.७.६ संकट व्यवस्थापन
 - ३.७.७ गुनासो व्यवस्थापन
 - ३.७.८ जनसम्पर्क व्यवस्थापन
 - ३.७.९ ज्ञान व्यवस्थापन
 - ३.७.१० रणनीतिक योजना
- ३.८ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामुहिक सौदावाजी (Collective Bargaining)
- ३.९ वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरू
- ३.१० व्यवस्थापन सूचना प्रणाली र यसको महत्व
- ३.११ परिवर्तन तथा नवप्रवर्द्धन व्यवस्थापन (Managing Change and Innovation)
- ३.१२ आयोजना व्यवस्थापन
- ३.१३ व्यवस्थापन प्रणाली
 - ३.१३.१ कार्य र प्रक्रिया व्यवस्थापनका उदीयमान अवधारणा
 - ३.१३.२ व्यवस्थापकको भूमिका र चुनौती
 - ३.१३.३ व्यवस्थापनका समकालीन चासोहरू

४. विकासका समसामयिक मामिलाहरू

- ४.१ मानव विकास र पूर्वाधार विकास
- ४.२ दिगो विकासको अवधारणा र नेपालमा दिगो विकासका लक्ष्यहरू (वर्तमान अवस्था र भावीमार्ग चित्रः २०१६-२०३०)
- ४.३ नेपालमा राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरू : कार्यान्वयन अवस्था, उपलब्धि र चुनौती
- ४.४ आर्थिक उदारीकरण र निजीकरण
- ४.५ सुशासन र विकासको सम्बन्ध

- ४.६ वातावरण, जनसंख्या व्यवस्थापन र विकास
- ४.७ विकासमा जनसहभागिता, विश्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण
- ४.८ विकासमा सूचना-सञ्चार प्रविधिको भूमिका
- ४.९ राष्ट्रिय विकासमा गैरसरकारी क्षेत्र तथा दातृ निकायहरूको भूमिका
- ४.१० विकास प्रक्रियामा राज्य र राज्य बाहेकका क्षेत्रहरूको भूमिका
- ४.११ उर्जा संकट तथा उर्जा संरक्षण
- ४.१२ प्रदूषण तथा फोहर-मैला व्यवस्थापन
- ४.१३ नेपालमा गरीवि न्यूनीकरणका असल अभ्यासहरू

यस प्रथम पत्रमा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

प्रथमपत्र (विषयगत)			
खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
A	५०	१ प्रश्नX १० अङ्क= १०	२ प्रश्नX २० अङ्क= ४०
B	५०	१ प्रश्नX १० अङ्क= १०	२ प्रश्नX २० अङ्क= ४०

द्वितीयपत्र:- सेवा सम्बन्धी

Section (A) – 50 Marks

१. राज्य व्यवस्था र कानून

- १.१ शासनका आधारभूत पक्षहरू: अवधारणा, सन्दर्भ र विशेषताहरू
- १.२ शासनको राजनैतिक तथा प्रशासनिक संरचना
- १.३ नेपालको शासन प्रणाली
- १.४ नेपालमा संवैधानिक विकास
- १.५ नेपालको वर्तमान संविधान
 - १.५.१ मूलभूत विशेषताहरू, कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिका
 - १.५.२ मौलिकहक, निर्देशक सिद्धान्त र राज्यका नीतिहरू
- १.६ लोकतन्त्र, समावेशीकरण, कानुनी राज्य र मानवअधिकार
- १.७ सूचनाको हक, पारदर्शिता र सार्वजनिक निकायको उत्तरदायित्व
- १.८ सुशासनका आयामहरू: (पारदर्शिता, जवाफदेहीता, सदाचार र समावेशीता)
- १.९ सामाजिक न्याय तथा समानता
- १.१० सांस्कृतिक विविधता र सामाजिक परिचालन

२. प्रशासनिक विधिहरू (Administrative Techniques) र तौरतरिका तथा नेपालमा तिनको प्रयोग

- २.१ कार्य विश्लेषण (Job Analysis)
- २.२ कार्य विवरण (Job Description)
- २.३ कार्य मूल्याङ्कन (Job Evaluation)
- २.४ कार्य पुष्टिकरण (Job Enrichment)
- २.५ कार्य विस्तृतीकरण (Job Enlargement)

- २.६ व्यवस्थापन परीक्षण (Management Audit)
- २.७ कार्य क्षमतामा आधारित तलब प्रणाली (Performance Based Pay System)
- २.८ कार्यालय समयको लचकता (Flexi Time)
- २.९ सम्पूर्ण गुण व्यवस्थापन (TQM)
- २.१० संगठन तथा व्यवस्थापन पद्धति (O&M System)
- २.११ नेपालको सार्वजनिक प्रशासनमा नेतृत्वको प्रकार, प्रवृत्ति र यसको भूमिका
- २.१२ प्रशासनमा संचार, संचारको महत्व, संचारका तरिकाहरू, संचारका व्यवधानहरू र तिनलाई समाधानगर्ने उपायहरू
- २.१३ सार्वजनिक सेवाप्रवाहको प्रभावकारिता र नागरिक बडापत्रको व्यवहारिक पक्ष
- २.१४ प्रशासकीय व्यवस्थापनमा नागरिकको सहभागिता एवं नागरिक समाजसँगको सहकार्य र साभेदारी निर्माण
- २.१५ कार्यालय व्यवस्थापन र कार्यविधि
- २.१६ मस्यौदा लेखन सम्बन्धी सीप
- २.१७ प्रस्ताव तथा प्रतिवेदन लेखन र प्रस्तुतीकरण
- २.१८ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को परिचय, आवश्यकता र महत्व

Section (B) – 50 Marks

- ३. जनशक्ति व्यवस्थापन एवं यसका प्रमुख पक्षहरू र नेपालमा यसको प्रयोग
 - ३.१ जनशक्ति व्यवस्थापनको अवधारणा
 - ३.२ सेवा, समूह सम्बन्धी व्यवस्था, कार्य वर्गिकरण, पदपूर्ति, पदस्थापना र सरुवा
 - ३.३ भर्ना छनौट प्रक्रिया
 - ३.४ कर्मचारी सम्बन्धी
 - ३.५ उत्प्रेरणा र समूह गतिशीलता
 - ३.६ कार्यक्षमताको मूल्यांकन, वृत्तिविकास र पदोन्नति
 - ३.७ प्रशिक्षण र क्षमताविकास
 - ३.८ सुपरिवेक्षण
 - ३.९ नैतिकता, आचरण र अनुशासन
 - ३.१० पुरस्कार र दण्ड सजाय सम्बन्धी व्यवस्था
- ४. आर्थिक प्रशासन
 - ४.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र, प्रमुख कार्य र महत्व
 - ४.२ बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, मूल्याङ्कन प्रक्रिया र बजेट चक्र
 - ४.३ विकास प्रशासनको अवधारणा र सिद्धान्तहरू
 - ४.४ नेपालमा विकास प्रशासनका प्रयास, अवरोध, चुनौति तथा सम्भावनाहरू
 - ४.५ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रिया

- ४.६ योजनाबद्ध विकासको अवधारणा र चालु आवधिक योजना
 ४.७ नेपालको अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध योजना, स्रोत साधनहरूको परिचालन, वृद्धि विकास तथा रोजगार सम्बन्धी सवालहरू
 ४.८ आर्थिक विकासमा सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको भूमिका
 ४.९ नेपालमा सार्वजनिक संस्थाको वित्तिय प्रणाली, अवस्था, समस्या र चुनौतीहरू

५. ऐन, नियम र नीति

- ५.१ कम्पनी ऐन, २०६३
 ५.२ करार ऐन, २०५६
 ५.३ मध्यस्थता ऐन, २०५५
 ५.४ निजीकरण ऐन, २०५०
 ५.५ ट्रेड युनियन ऐन, २०४९
 ५.६ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
 ५.७ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५
 ५.८ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४
 ५.९ योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४
 ५.१० श्रम ऐन, २०७५
 ५.११ बोनस ऐन, २०३०
 ५.१२ सामाजिक सुरक्षाकोष सञ्चालन कार्यविधि

यस द्वितीय पत्रमा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

द्वितीयपत्र (विषयगत)			
खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
A	५०	१ प्रश्नX १० अङ्क= १०	२ प्रश्नX २० अङ्क= ४०
B	५०	१ प्रश्नX १० अङ्क= १०	२ प्रश्नX २० अङ्क= ४०